

Rosor
Svampsjukdom

SVARTFLÄCKSJUKA PÅ ROSOR

De fyra vanligaste svampsjukdomarna som drabbar rosor är svartfläcksjuka, mjöldagg, rosrost och bladfläcksjuka. Av dessa sjukdomar anses svartfläcksjuka vara den allvarligaste. Denna sjukdom förekommer så gott som överallt där rosor odlas i världen. Dock är den sällsynt i växthusodlingar.

Skadebild

Efter infektion uppvisar bladen typiska brunsvarta fläckar med strålformad, fransig ytterkant. Oftast omges fläckarna av mer eller mindre klorotisk (gul-färgad) bladvävnad. Vid kraftiga infektioner "flyter" fläckarna ihop till större svarta partier och bladen faller slutligen av. I värsta fall kan plantorna stå kala redan i juli. Detta leder till att plantan stimuleras att producera nya skott och blad på vilka nya infektioner kan ske. Denna process ger en allmän försvagning av plantan vilket i sin tur så småningom leder till reducerad tillväxt och färre blommor men även till en försämrad vinterhärdighet. I värsta fall kan plantan dö.

Biologi

Svartfläcksjuka orsakas av svampen *Marssonina rosae*. Svampen har en asexuell livscykel med produktion av konidier i så kallade acervuli. Det är i

det asexuella stadiet som svampen oftast påträffas. Dock finns även ett sexuellt stadium, *Diplocarpon rosae*, med bildning av askosporer. Konidierna hittar man på bladen i motsats till askosporerna som finns på stjälkarna. Sporererna är så sällsynta att de är oviktiga för spridningen av sjukdomen.

Svampen sprids i huvudsak med vatten och har ett begränsat spridningsområde. Den optimala temperaturen för sjukdomens utveckling är +24°C, och konidierna måste ligga i vatten minst sju timmar för att kunna gro.

Svampen överlever vintern genom konider på nedfallna blad eller genom sporer i infektioner på stjälkarna. Svampen kan inte överleva i jorden och enstaka konidier som fastnat på verktyg, arbetsbänkar och dylikt överlever inte mer än en månad. Konidierna är kortlivade och känsliga för kyla och uttorkning medan askosporerna är mycket motståndskraftiga mot kyla och torra.

Åtgärder

Kulturåtgärder

A och O är att välja arter och sorter som är motståndskraftiga. Olika raser kan angripa olika sorter av rosor och förekomsten av de olika raserna tros variera mellan olika geografiska områden. Därför behöver en ros som är frisk i ett område inte alltid vara det i ett annat område. Detta medför till exempel att man bör vara försiktig med rosor som importeras från andra länder. I värsta fall kan man införa nya raser av svampen som inte tidigare fanns i importlandet och dessutom är sorten kanske inte motståndskraftig mot de inhemska raserna av svampen.

Följande arter/sorter betecknas som friska inte enbart med avseende på svartfläcksjuka utan också när det gäller mjöldagg och rosrost. Källa: Gustavsson, Lars-Åke. 1998.

Arter

Rosa hugonis (kinesisk gulros), *R. pimpinellifolia* var. *altaica* (stor pimpinellros), *R. dumalis* (nyponros), *R. rubiginosa* (äppelros), *R. nitida* (dockros), *R. nitida* 'Dart's Defender', *R. majalis* 'Foecundissima' (fylld kanelros) och *R. pendulina* (bergros).

Bildrättigheter saknas

Svartfläcksjuka är den vanligast förekommande svampsjukdomen på rosor i vårt land.

Arthybrider

Damascena-gruppen
'Ispahan', 'St. Nicholas'

Floribunda-gruppen

'Astrid Lindgren', 'Betty Prior', 'Bonica'

Helena-gruppen

'Lykkefund'

Kordesii-gruppen

'Dortmund', 'Rote Max Graf'

Miniatyr-rosor

'Pink Bells'

Moderna buskros-gruppen

'Scharlachglut'

Moschata-gruppen

'Mozart', 'Robin Hood'

Pimpinellifolia-gruppen

'Glory of Edzell', 'Poppius', 'Stanwell Perpetual'

Polyantha-gruppen

'The Fairy'

Rugosa-gruppen

'Belle Poitevine', 'Blanc double de Coubert', 'Frau Dagmar Hastrup', 'Hansa', 'Jens Munk', 'Moje Hammarberg', 'Schneezwerg', 'Thérèse Bugnet'

Storblommiga Klätterros-gruppen

'Flammentanz'

Tehybrid-gruppen

'Adolf Horstmann', 'Alexander', 'Kronprincessan Victoria', 'Troika'

Svampen gynnas av hög luftfuktighet. Därför bör man välja en plats med god luftcirkulation så att bladverket snabbt torkar upp efter ett regn. Vattna på morgonen och aldrig ovanifrån så att bladen blir blöta. Solljus hjälper också till att hämma svamptillväxten. Genom beskärning bör man skapa öppna buskar för att släppa in solljus och gynna luftcirkulationen. Även jordmån och gödsling inverkar på infektionens omfattning liksom bladens ålder. Sjukdomen är ofta allvarigare och utvecklas fortare på äldre blad än på yngre blad som är i kraftig tillväxt under vår och sommar

Plocka bort infekterade blad både på och under busken och beskär infekterade plantor hårt.

Kemisk bekämpning

Svartfläcksjuka på rosor kan i viss mån kontrolleras med olika kemiska preparat. Det är viktigt att behandlingarna upprepas varje eller varannan vecka. Den första behandlingen måste sättas in före synliga angrepp. Lämpliga medel är Baymat Rosenspray (klass 3), Topas 100 EC (klass 2 L) och Phal-tan 500 FW (klass 1 L).

Litteratur

Agrios, G. N. 1978. *Plant Pathology*. 2nd ed. Academic Press, Inc., New York, USA.

Carlson-Nilsson, B. U. 2002. Variation in *Rosa* with emphasis on the improvement of winter hardiness and resistance to *Marssonina rosae* (black spot). Doktorsavhandling. Inst. för växtvetenskap, Sveriges Lantbruksuniversitet.

Gilbert, F. A. 1978. More about blackspot. *Am. Rose Ann.* 27.

Gustavsson, L-Å. 1998. *Rosor för nordiska trädgårdar*. Natur och Kultur.

Walker, S., Mandegar, Z. & Roberts, A. V. 1996. Screening roses for resistance to *Diplocarpon rosae*. *Acta Hort.* 424: 209-213.

Text: Ulrika Carlson-Nilsson

SLU, inst. för växtvetenskap

Fjärkestadvägen 459

291 94 Kristianstad

Tel: 044-26 58 19

Fax: 044-26 58 30

e-post: Ulrika.Carlson@vv.slu.se

Maj-Lis Pettersson

SLU, inst. för entomologi

Box 7044, 750 07 Uppsala

Tel: 018-67 10 00

Fax: 018-67 28 90

e-post: Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Augusti 2003 rev.

Illustrationer: Tomas Lagerström

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU. Tel: 018-67 23 66 (jordbruk) resp. 018-67 23 47 (trädgård).

ISSN 0281-8566

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvariga utgivare: Jordbruk: Roland Sigvald
Trädgård: Maj-Lis Pettersson
Redaktörer: Jordbruk: Eva Twengström
e-post: Eva.Twengstrom@evp.slu.se
Trädgård: Maj-Lis Pettersson
e-post:
Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se
Hemsida: http://www.entom.slu.se
Distribution: SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala
Tel. 018-67 11 00
Fax. 018-67 35 00
e-post: publikationstjanst@slu.se